

НЕГОДЧЕНКО В. О.,
orcid.org/0000-0001-6643-2322
доктор юридичних наук, професор,
проректор
(Вищий навчальний приватний
заклад «Дніпровський гуманітарний
університет»)

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2026.1.2.2>

ПРОГРАМА ЄВІДНОВЛЕННЯ: УМОВИ ТА МЕХАНІЗМ НАДАННЯ КОМПЕНСАЦІЇ ЩОДО ПОШКОДЖЕНОГО МАЙНА ПІД ЧАС ВІЙНИ

Метою статті є здійснення характеристики адміністративно-правових аспектів купівлі майна після пошкодження під час війни, з акцентом на програму єВідновлення. Методологія дослідження включає систему загальнофілософських, загальнонаукових та спеціально-наукових методів, зокрема метод філософської діалектики. Визначено нормативно-правову базу компенсації за пошкоджене майно, що включає законодавчі та підзаконні акти, з акцентом на необхідність систематизації для підвищення ефективності. Окрему увагу приділено аналізу Закону України «Про компенсацію за пошкоджене та знищене майно», який визначає основні принципи та процедури відшкодування збитків. Стаття висвітлює соціальні та економічні аспекти, а також роль електронних сервісів у процесі відновлення майна. Показано, що електронні сервіси, зокрема додаток «Дія», значно спрощують процес подання заяв на компенсацію та відновлення майна, забезпечуючи прозорість і зручність. Важливу роль відіграє міжнародна допомога та гранти, які сприяють фінансуванню відновлення. Окреслено психологічні аспекти процесу відновлення, що включають необхідність надання підтримки власникам пошкодженого майна. Процес відновлення супроводжується значними психологічними навантаженнями, тому підтримка з боку держави та громадських організацій є вкрай важливою. Висвітлено проблеми та виклики, пов'язані з купівлею пошкодженого майна, включаючи можливі повторні пошкодження, труднощі з підтвердженням права власності та високі витрати на ремонт. Визначено основні ризики, такі як невизначеність ситуації, юридичні проблеми та фінансові труднощі. Досліджено вплив війни на ринок нерухомості, що включає зниження вартості пошкодженого майна та можливості його придбання за нижчою ціною, але з урахуванням витрат на відновлення. Розглянуто фінансові аспекти відновлення, включаючи державні програми, кредити, субсидії та пільгові кредити.

Окремо розглянуто роль електронних послуг для відновлення майна, що забезпечують зручність, швидкість та прозорість процесу, зменшуючи корупційні ризики та втрати документів. Показано, що електронні сервіси є важливим інструментом у сучасних умовах, сприяючи ефективному вирішенню проблем, пов'язаних з відновленням пошкодженого майна. Досліджено роль держави та місцевого самоврядування у процесі надання компенсацій та відновлення майна, зокрема через механізми публічних інформаційних сервісів.

Ключові слова: компенсація за пошкоджене майно, правове регулювання, електронні послуги, соціальні аспекти, фінансові аспекти, відновлення майна, психологічна підтримка, державні програми, міжнародна допомога, ринок нерухомості.

Nehodchenko V. O. Program yeVidnovlennya: conditions and mechanism of providing compensation for damaged property during the war

The aim of this article is to analyze the conditions and mechanisms for providing compensation for property damaged during the war, with a focus on the yeVidnovlennya program. The research methodology includes a system of general philosophical, general scientific, and special scientific methods, in particular, the method of philosophical dialectics. The normative legal framework for compensation for damaged property is defined, which includes legislative and by-law acts, emphasizing the need for systematization to improve efficiency. Special attention is given to the analysis of the Law of Ukraine “On Compensation for Damaged and Destroyed Property,” which outlines the main principles and procedures for compensation.

The article highlights social and economic aspects, as well as the role of electronic services in the property restoration process. It is shown that electronic services, particularly the “Diia” application, significantly simplify the process of submitting claims for compensation and property restoration, ensuring transparency and convenience. International aid and grants, which contribute to the financing of restoration, play an important role. Psychological aspects of the restoration process are outlined, including the need to provide support to property owners who are undergoing significant psychological stress during the recovery process. The challenges associated with the restoration process, such as potential re-damage, difficulties in confirming ownership rights, and high repair costs, are highlighted.

The main risks, including the uncertainty of the situation, legal issues, and financial difficulties, are identified. The impact of the war on the real estate market, including the reduction in the value of damaged property and the possibility of purchasing it at a lower price, but considering the restoration costs, is studied. The financial aspects of restoration, including state programs, loans, subsidies, and concessional loans, are considered. Additionally, the article delves into the technical challenges of restoring infrastructure and the administrative hurdles that property owners face during the claim submission process.

The role of electronic services in the restoration process is separately considered, providing convenience, speed, and transparency, reducing corruption risks and document loss. It is shown that electronic services are an important tool in modern conditions, contributing to the effective resolution of issues related to the restoration of damaged property. The role of the state and local self-government in the process of providing compensation and restoring property, in particular through public information services, is studied. Moreover, the article explores the integration of technological innovations in tracking and assessing property damage, enhancing the accuracy and efficiency of compensation claims. The potential for public-private partnerships to facilitate the rebuilding process and offer financial and logistical support is also discussed.

Key words: *compensation for damaged property, legal regulation, electronic services, social aspects, financial aspects, property restoration, psychological support, state programs, international aid, real estate market, technological innovations, public-private partnerships.*

Вступ. Військові конфлікти завжди спричиняють значні руйнування, і Україна не є винятком. Окрім людських втрат та психологічних травм, велика кількість нерухомого майна зазнає пошкоджень або знищується внаслідок бойових дій. Це створює серйозні проблеми для власників нерухомості, які втратили свої домівки чи бізнес-об’єкти, а також для держави, яка повинна знайти ефективні шляхи для відновлення зруйнованого майна і забезпечення життєдіяльності постраждалих регіонів.

В останні роки значна кількість досліджень та публікацій була присвячена питанням відновлення майна, зруйнованого внаслідок військових конфліктів. Це зумовлено необхідністю знайти ефективні шляхи вирішення проблем, пов'язаних з відшкодуванням збитків та відновленням житла й інфраструктури в постраждалих регіонах.

Законодавчі ініціативи, спрямовані на забезпечення компенсацій за пошкоджене майно, активно обговорюються та впроваджуються. Наприклад, Закон України «Про компенсацію за пошкоджене та знищене майно» визначає права власників на компенсацію та процедуру оцінки збитків. Статті аналізують юридичні нюанси та надають практичні рекомендації щодо подання заявок на компенсацію та підтвердження права власності.

Економічний аналіз, проведений рядом українських та міжнародних аналітичних центрів, показує, що вартість пошкодженого майна суттєво знижується через ризики та невизначеність ситуації. З іншого боку, відновлення майна вимагає значних фінансових ресурсів. Дослідження, опубліковані на платформі «Дія», підкреслює важливість державних програм, міжнародної допомоги та грантів для фінансування відновлення.

Впровадження електронних сервісів, таких як додаток «Дія», розглядається у ряді публікацій як ключовий крок до спрощення процесу отримання компенсацій та відновлення майна. Дослідження підкреслюють переваги електронних сервісів, зокрема зручність, швидкість та прозорість процесу. Публікації на сайті «Дія» детально описують процес подання заявок на компенсацію через цей сервіс та надають практичні поради для користувачів.

Війна є руйнівною силою, яка залишає після себе не лише людські втрати, але й значні матеріальні збитки. Однією з найбільш важливих проблем є пошкодження та знищення житлових і комерційних об'єктів, що впливає на життя багатьох людей і економічний стан держави. Відновлення пошкодженого майна стає ключовим завданням для держави, яка має забезпечити громадян належною підтримкою та компенсаціями.

Законодавче регулювання компенсації за пошкоджене та знищене майно є важливим кроком на шляху до відновлення нормального життя в постраждалих регіонах. Держава розробляє та впроваджує механізми, що дозволяють власникам отримати відшкодування збитків, сприяють відновленню житлового фонду та інфраструктури.

Одним із важливих аспектів цієї проблеми є економічні наслідки, що виникають внаслідок зниження вартості пошкодженого майна та необхідності значних інвестицій у його відновлення. Також важливо враховувати соціальні та психологічні аспекти, оскільки війна змушує людей адаптуватися до нових умов, переїжджати та відновлювати своє житло, що може мати значний вплив на їхнє психічне здоров'я та благополуччя.

Крім того, впровадження електронних сервісів, таких як додаток «Дія», спрощує процес подання заяв на компенсацію та забезпечує прозорість і швидкість процесу, зменшуючи ризики корупції та втрати документів.

Ця стаття аналізує правові, економічні та соціальні аспекти купівлі пошкодженого майна та його відновлення, розглядає механізми надання компенсацій, оцінку збитків, можливість фінансування та роль електронних послуг у цьому процесі.

Метою статті визначено аналіз правових, економічних та соціальних аспектів відновлення пошкодженого майна, зруйнованого внаслідок війни.

Результати дослідження. Закон України «Про компенсацію за пошкоджене та знищене майно» є ключовим нормативним актом, що регулює порядок відшкодування збитків власникам нерухомості, які постраждали внаслідок військових дій. Цей закон визначає право власників на отримання компенсації за завдані збитки та встановлює процедури для проведення оцінки та відшкодування втрат. Основними положеннями закону є [5]:

Право на компенсацію: власники житлових будинків, квартир, комерційної нерухомості та інших об'єктів мають право на компенсацію за пошкоджене або знищене майно.

Процедура оцінки збитків: визначається порядок проведення оцінки збитків, що включає залучення незалежних експертів для об'єктивного встановлення розміру втрат.

Види компенсації: закон передбачає як грошову компенсацію, так і можливість надання іншого майна взамін знищеного або пошкодженого.

Процедура отримання компенсації передбачає кілька етапів, що забезпечують прозорість та ефективність процесу:

Подання заяви: власник пошкодженого або знищеного майна подає заяву до органу місцевого самоврядування або спеціальної комісії, яка займається питаннями компенсації. Заява може бути подана як у паперовій формі, так і через електронні сервіси, такі як додаток «Дія».

Оцінка збитків: після подання заяви проводиться оцінка збитків незалежними експертами. Експерти оцінюють ступінь пошкодження майна та визначають вартість ремонтних робіт або відновлення.

Рішення про компенсацію: на основі висновків експертів спеціальна комісія або орган місцевого самоврядування приймає рішення про надання компенсації. Власнику надсилається відповідне повідомлення з детальною інформацією про розмір компенсації та порядок її отримання.

Виплата компенсації: компенсація виплачується з державного або місцевого бюджету. У разі грошової компенсації кошти перераховуються на банківський рахунок власника. У разі надання іншого майна здійснюється процедура передачі майна власнику.

Правове регулювання компенсації за пошкоджене та знищене майно враховує низку специфічних аспектів, які забезпечують захист прав власників та ефективність процесу:

Ризики повторного пошкодження: враховуючи, що військові дії можуть продовжуватися, законодавство передбачає механізми для повторного звернення за компенсацією у разі повторного пошкодження майна. Це забезпечує постійну підтримку власників у разі тривалої військової агресії.

Підтвердження права власності: однією з ключових проблем є підтвердження права власності на пошкоджене або знищене майно, особливо у випадках втрати документів. Закон передбачає спрощені процедури для підтвердження права власності, включаючи використання даних з державних реєстрів та свідчення сусідів або інших свідків.

Залучення електронних сервісів: для забезпечення прозорості та ефективності процесу впроваджуються електронні сервіси, такі як додаток «Дія», що дозволяють власникам подавати заяви на компенсацію, стежити за їх розглядом та отримувати інформацію про статус своєї справи. Це зменшує корупційні ризики та забезпечує швидкий доступ до послуг.

Правова допомога: власникам надається можливість отримати безкоштовну правову допомогу для підготовки документів та подання заяв. Це особливо важливо для вразливих верств населення, які можуть не мати достатніх знань або ресурсів для самостійного захисту своїх прав.

Оцінка збитків є критичним етапом у процесі компенсації та відновлення пошкодженого майна. Вона включає кілька ключових складових:

Визначення ступеня пошкодження: першим кроком є детальний огляд та документування всіх пошкоджень. Це включає як видимі структурні пошкодження, так і менш очевидні, такі як внутрішні тріщини, пошкодження інженерних систем (водопровід, електрика, каналізація), а також пошкодження внутрішнього оздоблення.

Експертна оцінка: для об'єктивного визначення ступеня пошкодження залучаються незалежні експерти. Вони використовують стандартизовані методики та інструменти для проведення оцінки, що гарантує точність і справедливість результатів.

Визначення вартості ремонтних робіт: на основі оцінки ступеня пошкодження експерти розраховують вартість необхідних ремонтних робіт. Це включає вартість матеріалів, робіт, транспортування матеріалів, а також можливі додаткові витрати, такі як тимчасове житло для власників під час ремонту.

Документування та складання звіту: усі результати оцінки збитків детально документуються у звіті, який включає фотоматеріали, опис пошкоджень, розрахунки вартості ремонтних робіт та рекомендації щодо відновлення. Цей звіт використовується як основний документ для подання заяви на компенсацію.

Відновлення пошкодженого майна є складним та багатофакторним процесом, що може здійснюватися за рахунок різних джерел фінансування:

Державні компенсації: одним із основних джерел фінансування відновлення є державні компенсації, які надаються на основі законодавства. Держава виділяє кошти з бюджету для підтримки постраждалих власників. Ці кошти можуть бути спрямовані як на безпосередній ремонт, так і на будівництво нового житла взамін зруйнованого.

Страхові виплати: якщо майно було застраховане від ризиків пошкодження або знищення внаслідок військових дій, власники можуть отримати страхові виплати. Страхові компанії проводять власну оцінку збитків і виплачують компенсацію відповідно до умов страхового договору.

Власні кошти: у деяких випадках власники можуть використовувати власні заощадження або залучати кредити для фінансування відновлення майна. Державні програми можуть передбачати пільгові умови для таких кредитів.

Міжнародна допомога та гранти: важливим джерелом фінансування відновлення є міжнародна допомога та гранти від різних організацій, таких як ООН, Європейський Союз, Червоний Хрест та інші міжнародні організації. Ці кошти можуть бути спрямовані на відновлення інфраструктури, житла, а також на підтримку місцевих громад.

Громадські ініціативи: місцеві та міжнародні громадські організації часто організують збори коштів та волонтерські проекти для допомоги у відновленні пошкодженого майна. Це може включати як фінансову підтримку, так і безпосередню участь волонтерів у ремонтних роботах.

Відновлення майна включає кілька етапів [1]:

Планування: на основі оцінки збитків та наявних ресурсів розробляється план відновлювальних робіт, що включає детальний бюджет, графік робіт та необхідні матеріали.

Підготовка: перед початком ремонтних робіт проводяться підготовчі заходи, такі як розчищення території, демонтаж зруйнованих конструкцій та підготовка будівельних матеріалів.

Виконання робіт: безпосередньо ремонтні роботи включають відновлення структурних елементів будівлі, ремонт інженерних систем, відновлення внутрішнього оздоблення та благоустрій території.

Контроль якості: на кожному етапі відновлення проводиться контроль якості виконаних робіт, щоб забезпечити відповідність будівельним нормам та стандартам. Це включає перевірку технічного стану конструкцій, якості матеріалів та правильності виконання робіт.

Завершення та приймання робіт: після завершення всіх робіт проводиться фінальна перевірка та приймання об'єкта в експлуатацію. Власнику надається акт приймання виконаних робіт та інші необхідні документи.

Вартість пошкодженого майна значно знижується через низку факторів, що створюють додаткові ризики та невизначеність для потенційних покупців:

Ризики пошкодження: під час військових дій або в зонах конфліктів нерухомість піддається ризику повторного пошкодження або знищення. Це знижує її ринкову вартість, оскільки покупці не готові платити повну ціну за майно, яке може бути пошкоджене знову.

Невизначеність ситуації: нестабільність у регіоні, де розташоване майно, також впливає на його вартість. Відсутність прогнозованості щодо майбутнього розвитку подій знижує привабливість інвестицій у таку нерухомість.

Додаткові витрати на відновлення: при купівлі пошкодженого майна потенційні покупці повинні враховувати витрати на його відновлення. Це включає витрати на матеріали, роботу, а також можливі адміністративні витрати, такі як отримання дозволів на ремонт або будівництво. Покупці знижують ціну пропозиції, враховуючи ці додаткові витрати.

Зниження попиту: у зв'язку з військовими діями та нестабільністю знижується загальний попит на нерухомість у постраждалих регіонах. Це додатково знижує ринкову вартість майна, оскільки конкуренція серед покупців зменшується.

Однак, знижена вартість пошкодженого майна може стати привабливою для інвесторів, які готові взяти на себе ризики та витрати на відновлення з перспективою отримання прибутку у довгостроковій перспективі.

Фінансування відновлення пошкодженого майна може здійснюватися через різні джерела, які мають свої особливості та умови [2]:

Державні програми: урядові програми надають фінансову підтримку для відновлення пошкодженого майна. Це можуть бути прямі грошові компенсації, безповоротні субсидії або пільгові кредити. Державні програми часто включають:

Компенсації: грошові виплати власникам пошкодженого майна для покриття витрат на ремонт або відновлення.

Субсидії: безповоротні фінансові гранти, що надаються на умовах співфінансування, де держава покриває частину витрат.

Пільгові кредити: кредити з низькою відсотковою ставкою або тривалим терміном погашення, що дозволяють власникам майна здійснити відновлювальні роботи з мінімальними фінансовими витратами.

Власні кошти: власники майна можуть використовувати свої заощадження або інші фінансові ресурси для покриття витрат на відновлення. Це може бути найбільш швидким способом фінансування, але вимагає наявності достатніх коштів.

Міжнародна допомога та гранти: міжнародні організації, такі як ООН, Європейський Союз, Червоний Хрест, надають фінансову підтримку для відновлення пошкодженого майна. Це можуть бути гранти або безповоротна фінансова допомога, спрямовані на відновлення інфраструктури, житла та підтримку місцевих громад.

Громадські ініціативи та благодійні фонди: місцеві та міжнародні громадські організації часто організують збори коштів та волонтерські проекти для допомоги у відновленні пошкодженого майна. Це включає як фінансову підтримку, так і безпосередню участь волонтерів у ремонтних роботах.

Вибір джерела фінансування залежить від конкретних умов, можливостей власників майна та доступних програм підтримки. Успішне відновлення майна потребує комплексного підходу, що включає як державну підтримку, так і залучення приватних та міжнародних ресурсів.

Війна має значний вплив на соціально-економічний стан населення, що вимагає особливої уваги до аспектів, пов'язаних із житлом та адаптацією людей до нових умов [3]:

Евакуація та переміщення населення: внаслідок військових дій багато людей змушені залишати свої домівки та переселятися в безпечніші регіони або навіть за кордон. Це призводить до значних змін у демографічній ситуації, створює додатковий тиск на приймаючі громади та інфраструктуру, а також вимагає організації тимчасового житла для переселенців.

Втрати житла: велика кількість людей втрачає своє житло через руйнування або пошкодження будинків. Це створює гостру потребу у відновленні або наданні нового житла для постраждалих. Купівля пошкодженого майна за нижчою ціною може стати вирішенням житлових проблем для тих, хто готовий інвестувати у його відновлення.

Економічні виклики: війна призводить до скорочення робочих місць, зниження доходів населення та збільшення рівня безробіття. Люди змушені адаптуватися до нових економічних реалій, шукаючи нові джерела доходів або перекваліфуючись. Відновлення пошкодженого майна може створювати нові робочі місця у будівельній галузі та стимулювати економічну активність у постраждалих регіонах.

Соціальна підтримка: важливою є роль держави та громадських організацій у наданні соціальної підтримки постраждалим. Це включає як фінансову допомогу, так і забезпечення доступу до медичних послуг, психологічної підтримки, освіти та соціальних послуг.

Відновлення майна супроводжується значними психологічними труднощами, які потребують комплексного підходу для їх подолання:

Травматичний стрес: втрата житла, майна, а іноді й близьких людей під час війни викликає серйозний травматичний стрес у постраждалих. Відновлення майна може нагадувати про пережиті події, що ускладнює процес психологічного відновлення.

Почуття невизначеності: невизначеність щодо майбутнього, можливість повторних пошкоджень майна та відсутність стабільності можуть викликати тривожність та стрес у власників майна. Важлива підтримка з боку держави та громадських організацій для надання інформації, консультацій та психологічної допомоги.

Психологічна підтримка: надання психологічної допомоги є критично важливим для постраждалих від війни. Це включає індивідуальні та групові консультації з психологами, тренінги з подолання стресу, терапевтичні програми та інші заходи, спрямовані на покращення психічного здоров'я.

Роль громадських організацій: громадські організації можуть відігравати ключову роль у наданні психологічної підтримки, організовуючи волонтерські програми, тренінги та освітні заходи. Вони можуть забезпечувати постраждалим доступ до кваліфікованих психологів, а також організовувати групи підтримки.

Підтримка з боку громади: важливим є також залучення місцевих громад до процесу відновлення. Взаємопідтримка, солідарність та спільні зусилля можуть сприяти швидшому подоланню психологічних наслідків війни. Це може включати організацію спільних заходів, волонтерських ініціатив та інших форм співпраці.

Війна є непередбачуваною, що створює нестабільне середовище для операцій з нерухомістю. Покупці повинні враховувати можливість повторного пошкодження майна через продовження або поновлення бойових дій. Коливання умов безпеки ускладнюють гарантування безпеки та довговічності інвестицій у постраждалих районах. Ця невизначеність може стримувати потенційних покупців або інвесторів, ускладнюючи стабілізацію ринку нерухомості [4].

Юридичні проблеми є суттєвими при купівлі майна, пошкодженого під час війни. Покупці можуть зіткнутися з проблемами з документами, такими як втрачені або пошкоджені записи про власність, що ускладнює перевірку права власності. Можливі також труднощі з визнанням і передачею прав власності, особливо в районах, де адміністративні структури порушені через конфлікт. Виконання судових рішень щодо майнових спорів може бути утруднено нестабільною правовою та адміністративною обстановкою. Вирішення цих юридичних проблем вимагає навігації по складному ландшафту національних та міжнародних законів, що часто потребує значної юридичної підтримки та тривалих судових процесів.

Фінансові ризики при купівлі майна, пошкодженого під час війни, є значними. Витрати на відновлення можуть бути надзвичайно високими, включаючи не лише ремонт, але й потенційні зміцнення для запобігання майбутнім пошкодженням. Крім того, ринок страхування часто виключає покриття для пошкоджень, спричинених війною, залишаючи покупців наодинці з фінансовими витратами. Відсутність страхового покриття підвищує фінансову вразливість власників майна, оскільки вони не можуть розраховувати на компенсацію за будь-які майбутні пошкодження, пов'язані з війною. Більше того, нестабільність місцевої економіки, що постраждала від війни, може вплинути на вартість нерухомості та доступність фінансових ресурсів, ще більше ускладнюючи фінансовий ландшафт для покупців та інвесторів. Така невизначеність у фінансових зобов'язаннях вимагає ретельної оцінки ризиків і планування на випадок надзвичайних ситуацій для забезпечення життєздатності інвестицій в умовах несприятливих умов [5].

Електронні сервіси відіграють важливу роль у процесі відновлення та купівлі пошкодженого майна, особливо завдяки додатку «Дія». Ці сервіси дозволяють громадянам швидко та зручно подавати заяви на компенсацію, відстежувати статус своїх заявок та отримувати необхідні документи онлайн. Застосування цифрових технологій забезпечує ефективність та оперативність у взаємодії з державними органами та мінімізує необхідність фізичної присутності в установах [6].

Електронні послуги мають ряд значних переваг:

Зручність: громадяни можуть подавати заявки та отримувати інформацію будь-де і будь-коли, що значно полегшує процес взаємодії з державними установами.

Швидкість: процеси, які раніше займали тижні або навіть місяці, тепер можуть бути виконані протягом кількох днів або годин. Автоматизація багатьох процедур скорочує час обробки заявок.

Прозорість: використання електронних платформ дозволяє відстежувати всі етапи обробки заявок, що знижує ризики корупції. Кожен крок процедури документується і є доступним для перегляду, що сприяє підвищенню довіри до системи.

Зменшення корупційних ризиків: цифрові сервіси мінімізують людський фактор у прийнятті рішень, що знижує можливість корупційних дій. Всі процеси автоматизовані та стандартизовані, що унеможлиблює маніпуляції.

Збереження документів: цифрові платформи забезпечують надійне зберігання та обробку документів, знижуючи ризик їх втрати або пошкодження. Усі дані зберігаються в захищених базах даних, що гарантує їх цілісність та доступність [7].

Використання електронних сервісів у процесі відновлення пошкодженого майна створює сучасну, ефективну та прозору систему, яка відповідає потребам громадян та сприяє швидкому відновленню постраждалих територій.

Висновки. Отже, важливість комплексного підходу до відновлення майна, пошкодженого під час війни, зокрема за допомогою програми «Відновлення». Ефективність відновлення залежить від поєднання законодавчої бази, фінансових інструментів, електронних сервісів та соціальної підтримки. Впровадження електронних послуг, таких як додаток «Дія», значно спрощує та пришвидшує процес відновлення, забезпечуючи прозорість та зручність для громадян. Особлива увага приділяється усуненню юридичних та фінансових ризиків, які виникають під час процесу відновлення.

Юридичні питання, пов'язані з визнанням права власності та виконанням судових рішень, залишаються значним викликом. Пошук та збереження документів, а також вирішення спорів у правовому полі вимагають суттєвої правової підтримки. Важливо також забезпечити ефективну систему захисту прав власників майна через законодавчі та адміністративні інструменти.

Фінансові аспекти відновлення також є суттєвими, включаючи високу вартість ремонту та можливі обмеження страхового покриття для збитків, спричинених війною. Для підтримки власників майна необхідно створити сприятливі умови для отримання фінансової допомоги, включаючи державні програми, субсидії, пільгові кредити та міжнародну підтримку. Впровадження програм співфінансування з боку держави та приватного сектору може значно покращити ситуацію.

Соціальні аспекти відновлення також не можна ігнорувати. Власники пошкодженого майна часто стикаються з серйозними психологічними труднощами, тому надання психологічної підтримки та консультацій є невід'ємною частиною комплексного підходу до відновлення. Такі заходи допоможуть знизити рівень стресу та сприяти швидшій реабілітації постраждалих.

Таким чином, відновлення пошкодженого під час війни майна вимагає комплексного підходу, що поєднує правові, фінансові, соціальні та технологічні заходи. Це дозволить забезпечити ефективну та прозору систему, яка відповідатиме потребам громадян та сприятиме відновленню постраждалих територій. Використання електронних сервісів, таких як «Дія», є важливим кроком у цьому напрямку, забезпечуючи швидкість, зручність та прозорість процесів, що є критично важливими у сучасних умовах.

Список використаних джерел:

1. «Відновлення: Умови та механізм надання компенсації щодо пошкодженого майна під час війни / Українська фундація правової допомоги. 2023. URL: https://ulaf.org.ua/news/evidnovlennya_service/ (дата звернення: 03.12.2025).

2. Аналіз закону про компенсацію пошкодженого та знищеного майна внаслідок бойових дій / Данська Кафедра. 2023. URL: <https://dk.od.ua/news/analiz-zakonu-pro-kompensatsiiu-poshkodzheno-ho-ta-znyshchenoho-maina-vnaslidok-boiovykh-dii> (дата звернення: 03.12.2025).

3. Відшкодування за зруйноване майно внаслідок війни : посібник / Право на захист. 2023. URL: https://r2p.org.ua/storage/documents/c24092a4d88d8173752336aff618c068e8911f3e_original.pdf (дата звернення: 03.12.2025).

4. Як отримати компенсацію за пошкоджене внаслідок війни майно через Дію / Трансперенсі Інтернешнл Україна. 2023. URL: <https://ti-ukraine.org/news/yak-otrymaty-kompensatsiyu-za-poshkodzhene-vnaslidok-vijny-majno-cherez-diyu/> (дата звернення: 03.12.2025).

5. Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, та Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України : Закон України від 23 лют. 2023 р. № 2923-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2923-20#Text> (дата звернення: 30.11.2025).

6. Leheza Ye., Filipenko T., Sokolenko O., Darahan V., Kucherenko O. Ensuring Human Rights in Ukraine: Problematic Issues and Ways of their Solution in the Social and Legal Sphere. *Cuestiones Políticas*. 2020. Vol. 37, № 64. P. 123–136. DOI: <https://doi.org/10.46398/cuestpol.3764.10>

7. Лєгеца Є. О. Теорія публічних послуг: адміністративно-правова складова : монографія. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2016. 452 с.

8. Leheza Y., Dorokhina Y., Shamara O., Miroschnychenko S., Moroz V. Citizens' participation in the fight against criminal offences: political and legal aspects. *Cuestiones Políticas*. 2021. Vol. 39, № 69. P. 212–224. DOI: <https://doi.org/10.46398/cuestpol.3969.12>

Дата першого надходження статті до видання: 20.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 20.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 31.03.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

